

Spørgsmål ang. din baggrund

1: Hvor er du vokset op og hvilket slags hjem kommer du fra? (fortæl gerne her om dine forældres arbejde, om du har søskende, om noget i din opvækst gjorde dig til kunstner og hvordan du blev til kunstner)
-Jeg er født og opvokset i hovedstaden Nuuk. Min mor som var den næstældste af sin søskendeflok, fik mig som 19 årig, efter en kort affære med en ung dansker som var på arbejde i Grønland. De første 9 år af mit liv, boede vi hos mine bedsteforældre indtil hun mødte min danske stedfar, hvor de flyttede sammen. Der var trygt og hyggeligt hos mine bedsteforældre, hvor min mors yngre søskende også boede. Min mor arbejdede på institutioner, på børnehaver og børnehjem, som ufaglært. Min stedfar var selvstændig håndværker/elektriker, og det viste sig, at han var alkoholiseret og voldelig, og det kom frem efter de havde flyttet sammen. Jeg har en 3 år yngre lillesøster, samt 3 yngre brødre, som min stedfar er far til. Til spørgsmålet omkring hvor min interesse for kunst kom fra, er der tre mennesker der tilsammen har deres indflydelse. Min mor var et kreativt menneske, som lærte mig at tænke selvstændigt og alternativt. Min bedstefar lærte mig om rummelighed og storsindethed. Min onkel lærte mig at se kritisk på samfundet og stille spørgsmål ved alting.

2: Du har gået på kunstakademier i Norge, Finland og DK? Hvad har mødet med udlandet givet dig? Hvordan var det at gå på skolerne?
-Jeg gik 2 år på en kunsthøjskole i Kokkola, Finland, derefter gik jeg på Kunstakademiet i Trondheim, Norge. Til sidst tog jeg overbygningen, kunstteoriuddannelsen på Det Kongelige Danske Kunstakademi. De 2 år i Finland har været afgørende for min videre udvikling, både som menneske og kunstner. Jeg kom til at studere sammen med en masse unge fra hele Norden. I Finland skulle jeg nødvendigvis ikke hele tiden forholde mig til det negative billede af Grønland, som præger mange af fordommene om vores land, i Danmark. Jeg fik også sat mig selv og min baggrund mere i perspektiv på den måde, uden at skulle forholde mig til forholdet mellem Danmark og Grønland.

3: Hvornår og hvorfor flyttede du tilbage til Nuuk efter din uddannelse? Ville det ikke være lettere at være praktiserende kunstner og være bosat i f.eks. Helsinki eller KBH?
-Jo, det var ellers også den aftale jeg havde med min nuværende mand, at vi først skulle bo og arbejde i nogle år efter endt uddannelse, i Danmark eller et andet sted, men han fik et job tilbud, i Nuuk, som han ikke kunne sige nej til. Jeg flyttede sammen med ham, og beslutningen tog jeg kort efter jeg havde født vores ældste barn i 2000. Jeg flyttede inden jeg tog det sidste semester på overbygningen, men vi tog senere ned sammen til Kbh. i 9 måneder, så jeg kunne færdiggøre min uddannelse.

Spørgsmål ang. at være ung kunstner i Grønland

1: Prøv at fortæl mig (den uvidende dansker, der ikke har været i Grønland) hvordan det er at være kunstner i Grønland, kan du søge arbejdslegater, hvad lever du af, hvor udstiller du, har du et tæt netværk med andre kunstnere i landet - du kan evt. sammenligne det med dine ophold som kunstner i Norge, Finland og DK.
-Det har været ensomt og udfordrende at være kunstner i Grønland de sidste 9 år. Fordi det primære fokus og arbejde fra de andre kunstneres side tog udgangspunkt i de arketyperiske forestillinger om kunst, kultur og nationalitet. For eks. er der en generel opfattelse og forventning til

grønlandske kunstnere om at repræsentere en form for etnicitet og autenticitet, med en synlig forbindelse hertil. Som kunstner og med en baggrund i Grønland, slæber du hele din kulturhistorie med dig, og du skuffer, hvis ikke det er synliggjort i dine værker. Forholdene rent finansielt er nogenlunde de samme som i Danmark, i det man som kunstner kan søge arbejdslegater, fonde m.v.. Men beløbene er noget mindre. Og der er et meget struktureret om omfattende dokumentationskrav til ansøgningerne, og ikke mindst den obligatoriske afrapportering af forløbet og beskrivelse af det endelige produkt/værk. Udfordringen er at holde motivationen, idet der i tillæg til ovennævnte ikke eksisterer nogen reel kulturinstitution, der udbreder kendskabet til samtidskunsten, samt løbende dokumenterer samme via opkøb m.v.

2: Som kunstner er du afhængig af udlandet til udstillinger etc. Hvordan bruger du udlandet?

-Det er ikke nemt at sidde heroppe i Grønland og arbejde med sin kunst ud fra et internationalt sigte. Vi befinder os i periferien af kunstscenerne, og afstanden er stor. Eksempelvis når Grønlandsrepræsentationen eller andre institutioner med stærke relationer til landet afholder arrangementer eller udstillinger, så er det ofte personer med relationer til Grønland, men som er bosiddende i Danmark man benytter. Mit arbejde gennem mange år omhandler det postkoloniale, hvilket de nordiske lande/aktører først de senere år er blevet mere opmærksomme på at behandle. Men den fysiske afstand til Norden eller resten af verdenen, gør at det er svært at være med på de scener, hvilket giver sig udslag i de omkostninger der er forbundet med at sende og modtage værker over Atlanten, samt almindelige rejseaktiviteter - det er dyrt. I tillæg hertil føler min mand og jeg en forpligtigede til at gøre noget ved- og for samfundet. Vi gør det også for vores børn, som skal vokse op her. Hvis ikke vi havde tænkt i de baner, havde vi været et helt andet sted i verden, for vi har muligheden for det. Men jeg bliver mere og mere glad for, at vi bor her, for der er nok at tage fat om. Det giver mening. En kurator fra New York sagde engang til mig: Lad være med at tage til New York, alt hvad der kan behandles, er allerede blevet vist. Tag hellere udgangspunkt i dét sted du er, og vis det så i New York.

3: Du fortalte, at der nærmest ikke findes nogle forfattere, der skriver på grønlandsk i din generation. Er det grønlandske sprog ved at dø lidt ud? (fortæl gerne her også om dit projekt med kun at tale grønlandsk - hvilke overvejelser, der lå bag det, og hvilke reaktioner du blev mødt med - og hvor det har bragt dig hen nu).

-Man kan groft sagt sige, at der er hul i generationerne af læsere her i landet, fordi man i en periode primært fokuserede på det danske sprog, fra de ressourcestærke familier, som boede i Nuuk (hovedstaden). Og det har gjort, at der er færre unge/ynge læsere på det grønlandske sprog, end tidligere, og det påvirker salgstallene i negativ retning, for grønlandske bøger. Tendensen vender, men der går mange år, før indsatsen også slår igennem på det område.

Med hensyn til mit sprogprojekt, så var motivationen for at iværksætte projektet, at personligt at undersøge sprogets betydning for identiteten og kulturen. Det var med andre ord et sprogligt, kulturelt, psykologisk eksperiment.

En observation, jeg har gjort mig i forhold til sproglige færdigheder, er, at børn fra blandede ægteskaber, der egentlig har de bedste forudsætninger for at lære begge sprog, paradoksalt nok går hen og bliver dansksprogede. I hjemmet tales der nemlig dansk af hensyn den dansksprogede ægtefælle. De dobbeltsprogede omgås begge grupper, men socialt bliver det som regel på de dansksprogedes præmisser, fordi det ligger indkodet i kulturen (et

kolonialt levn), at du taler dansk af hensyn til den dansksprogede, også selvom at der er en klar overvægt at grønlandssprogede.

Det er stadig ikke velanset at tale grønlandsk overfor en person der ikke behersker sproget, selv ikke overfor personer der har boet i landet, de sidste 20-30 år, eller for den sags skyld dansksprogede grønlandere, født og opvokset i landet. Det opfattes som uhøfligt at tale grønlandsk, overfor en dansksproget, når man alligevel behersker dansk. Man kan lige så godt spørge: "Hvorfor taler du grønlandsk, når du kan tale dansk?" Derfor bliver jeg nødt til hele tiden at huske mig selv på, at signalere en positiv tilgang til problematikken. Hvis man vil skabe en ligestilling i samfundet, må det gælde for alle, at man tilegner sig begge sprog. Jeg kan ikke se, hvorfor en bestemt sproggruppe skal have særlige privilegier, som at undlade sig at lære det grønlandske sprog. Det skaber en følelse af fremmedgjorthed, når man ikke får lov til at udtrykke sig på eget sprog i eget land.

En observation går på den sproglige service i det offentlige rum: Som grønlandssproget er du ikke sikker på at blive betjent på grønlandsk, men altid sikker på at blive betjent på dansk. Det er normalt her i Nuuk, på cafeer og i butikker, at de ansatte primært er dansksprogede eller er dobbeltsprogede. Aldrig alene grønlandssprogede. I realiteten har en grønlandssproget, har mindre chance for ansættelse i et serviceerhverv end en dansksproget/engelsksproget udefra. Man kan spørge sig selv, om der ligger en ubevidst og/eller en skjult diskrimination i sådanne ansættelser.

4: Findes der nogle unge forfattere, der skriver på dansk? Eller er der ikke samme interesse for at være skrivende kunstner i Grønland - og kan det skyldes sproget, altså, at der ikke er ét sprog, der er de unges, men at de ofte er tosprogede?

-Først skal man forholde sig til definitionen af grønlandsk forfatter. Hvad forventer man af en grønlandsk forfatter? Som et eks. Kann jeg nævne Iben Mondrup Salto, som er opvokset i Grønland, efter at være flyttet dertil med sine danske forældre som to årig, men som vokset op i et dansk miljø i Grønland, og desuden er blevet bosiddende i Danmark efter endt uddannelse, hun opfattes ikke udtalt som grønlandsk forfatter, nok fordi hun er skandinavisk i udseende, hun skriver på dansk, og har udgivet igennem et grønlandsk forlag som er ejet af en dansk herboende kvinde.

Befolkningen i Grønland kan groft deles op i tre 'grupper': De primært grønlandssprogede, de dobbeltsprogede og de dansksprogede. Så er der de forskellige grader af færdigheder - man kan fx. forstå sproget uden dog at tale det.

Spørgsmål til dine projekter

1: Jeg er meget optaget af din fotobog "Den stille mangfoldighed," som du blev indstillet til NRL for. Fortæl om dine tanker bag dette projekt og også gerne, hvordan du har arbejdet med fotografierne (duarbejder jo i forskellige medier).

-Idéen til bogen begyndte i mit møde med andre kulturer og deres opfattelse af Grønland -repræsentationer og det, at man forventer et bestemt billede af en grønlander. Jeg har altid haft en trang til at vise det autentiske Grønland, min hverdag som en modpol til de generelle fordomme om kultur og samfund. I udgangspunktet ville jeg gerne lave et produkt, der viste

forskelligartetheden i vores samfund. Efter endt studie i Norden og København, hvor jeg var vendt hjem og gået i gang med udformningen af bogen, begyndte jeg samtidig at synes, at de grønlandske politikere havde lidt for ekstreme budskaber omkring begreber som grønlandskhed. Bogen blev derfor en kommentar til begge 'poler': Den eksisterende fordom om grønlændere, samt den på det tidspunkt verserende debat om grønlandskhed og grønlandisering. Grønlandisering er et forsøg på at definere, konkretisere og dermed tydeliggøre grønlandskhed. Men det er min opfattelse, at det ikke umiddelbart kan det ikke lade sig gøre, fordi kultur og identitet ikke er absolutte størrelser, fordi de er flydende. Man kan jo stille sig spørgsmålene, hvad er danskhed, hvem er danskere, og hvordan ser en dansker ud?

2: Hvordan blev du optaget af identitet og mangfoldighed - og hvorfor er de to ord blevet "nøgleord" i din kunst?

-Ataataqarpit (-har du en far)? Spørgsmålet kom pludseligt midt i en leg blandt andre grønlandske børn i 70-ernes Grønland. For man kunne jo ikke blive til, uden en far. Det var starten på min søgen efter den anden del af min identitet, den del jeg ikke kendte - min far var dansk, høj, blond og blåøjet og boede vist i Danmark. Jeg er grønlænder, høj, mørkhåret og med mørke øjne. Min datter er blond og blåøjet, og bliver også høj - et biologiske spor efter min far...

I 60-70-ernes Grønland kom der flere hundrede unge danske mænd op til Grønland for at arbejde i kortere eller længere perioder. Nogle blev, mens andre rejste igen. Mange af dem som rejste, efterlod sig børn med videre. Jeg tog først kontakt med ham som 17 årig...

3: Din bog "Move on" er jeg ved at skaffe og vil have læst til vi snakker sammen næste gang, men du må meget gerne fortælle om det at være en mønsterbryder selv og projektet - her har du fat i nogle af de arketyper forestillinger mange danskere f.eks. har om grønlændere, nemlig som et fordrukent og arbejdsløst folk, der svigter deres børn. Hvordan har det været at arbejde med denne problemstilling, som må være følsom i Grønland?

-At arbejde med spændingsfelter kan være vanskeligt, men det hjælper hvis du har det samme udgangspunkt som alle dem du inviterer med ind i projektet. Jeg mener at det er vigtigt at bryde med tabuer, specielt hvis det kan medvirke til, at inspirere andre potentielle mønsterbrydere til også at bryde med deres sociale arv. Det handler om at hive de positive historier frem, selvom grundlaget for dem kan være nok så hårde. Det er med andre ord de gode eksempler der kan udgøre grundlaget for debat og adfædsændringer, og ikke det som pressen som regel beskæftiger sig med - de negative historier og deting, der ikke lykkes. "Move On" er historier om mønsterbrydere. Den handler om mennesker der er opvokset i dysfunktionelle familier, med enten vold og alkoholisme og som har brudt med deres negative sociale arv. Jeg kommer selv fra sådan en familie, hvor tingene ikke har været helt trygge. På et tidspunkt, kendte jeg til så mange mønsterbrydere at jeg blev inspireret til at lade dem fortælle om deres egen historie. Det var på et tidspunkt, hvor der var stor omtale af sociale problemer, incest og alkohol - både internt og eksternt. Den problemstilling har samfundet kendt til, så længe jeg husker. Det er som om, at det aldrig løser sig! Der er ingen, der kigger på succeshistorierne, selvom at det måske netop er det, der skal til for at inspirere... - jeg tror at man må begynde at vinkle ting anderledes for at skabe noget som andre kan spejle sig i. Jeg mener at det er mere konstruktivt for samfundsudviklingen og passer mere til vores samfund.

4: Dit nye projekt 210609, der handler om selvstyret virker virkelig interessant, her kunne det være interessant, hvis du vil fortælle om

nogle af de svar, du har fået, hvad folks drømme og håb er, hvad deres frygt er, og hvad dine egne drømme og håb er. Udstillingen og projektet "210609" har overgangen til Selvstyre som omdrejningspunkt. Projektet er en tidsdokumentar, hvor jeg inddrager personlige input fra borgere rundt omkring i landet. Jeg inviterede befolkningen, gamle som unge, i byer og bygder, til at fortælle hvad det betyder for dem at få Selvstyre. Hvad siger de forskellige generationer? Hvad har de af forventninger, håb, ønsker, bekymringer m.v. De indsamlede breve m.v. udstillede jeg i Kulturhuset Katuaq, samt som katalog. Der har været mange input, men særlig bliver sproget og anerkendelsen som et folk fremhævet af særlig betydning. Personligt, tror jeg også selv, at det har en stor og positiv effekt på folks selvværd som igen er godt for samfundets videre udvikling.

Hvad bliver udfordringerne? Jeg går ud fra, at du går ind for selvstyret? Forstår du de grønlandere, som ikke gør? Bliver dette projekt til en big? (ved ikke hvad du spørger om med „... til en big?“). -Jeg har været meget engageret i debatten omkring selvstyre, og går også ind for det. Jeg kan ikke sige, at jeg forstår dem, der er imod - de fleste af dem havde et slogan: "Mit hjerte siger ja, men min hjerne siger nej". Med klare referencer til at vi ikke kan klare yderligere ansvar m.v. Og det handler i bund og grund om manglende tillid til befolkningen, hvilket jeg ser som en kolonial arv. Udfordringen er at få skabt det grundlag for samfundet der gør, at vi selv kan finansiere overtagelsen af flere ansvarsområder. Blandt andet gennem beslutninger som skal skabe grobund for større indtægter i samfundet, på baggrund af de allerede eksisterende ressourcer.

I denne forbindelse må du gerne skrive om den "selvstyre-kjole," du havde på til fejringen, vakte den forargelse? -Min „Selvstyrekjole“ er blevet rost meget af forskellige mennesker, primært de lokale. Der var en enkelt, som pr. mail, gav udtryk for at han synes at det var mangel på respekt at jeg brugte flaget i mine kunstprojekter. Men udover det, synetes han godt om mit arbejde. Jeg var lidt i tvivl om jeg skulle tage den på, netop på grund af de stærke assosiationer der er til processen. Men jeg besluttede mig netop for at tage den på, fordi jeg har arbejdet med emnerne kultur, sprog, identitet, det postkoloniale i så mange år. Netop for at markere på min personlige måde, at nu overgår vi til en tilstand med mulighed for større selvbestemmelse. Visualiseret gennem det nationale symbol - flaget. En god bekendt af mig, var blevet meget rørt over at se mig i kjolen, vedkommende er også vidende om at jeg 5 år tidligere lavede en spændetrøje, bestående af det grønlandske og danske flag.